

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
 Dumineca 28 Sept. st. v.
 10 Octomb. st. n.

Va esi joi'a si duminică'a.
 Redactiunea în
 Közép-utca nr. 395.

Nr. 74.

ANUL XVI.
 1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
 Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
 de anu 2 fl. 70 cr.
 Pentru Români'a 2 galbeni.

Andrei Mocsonyi de Foen.

(Vedi portretul în nr. 64.)

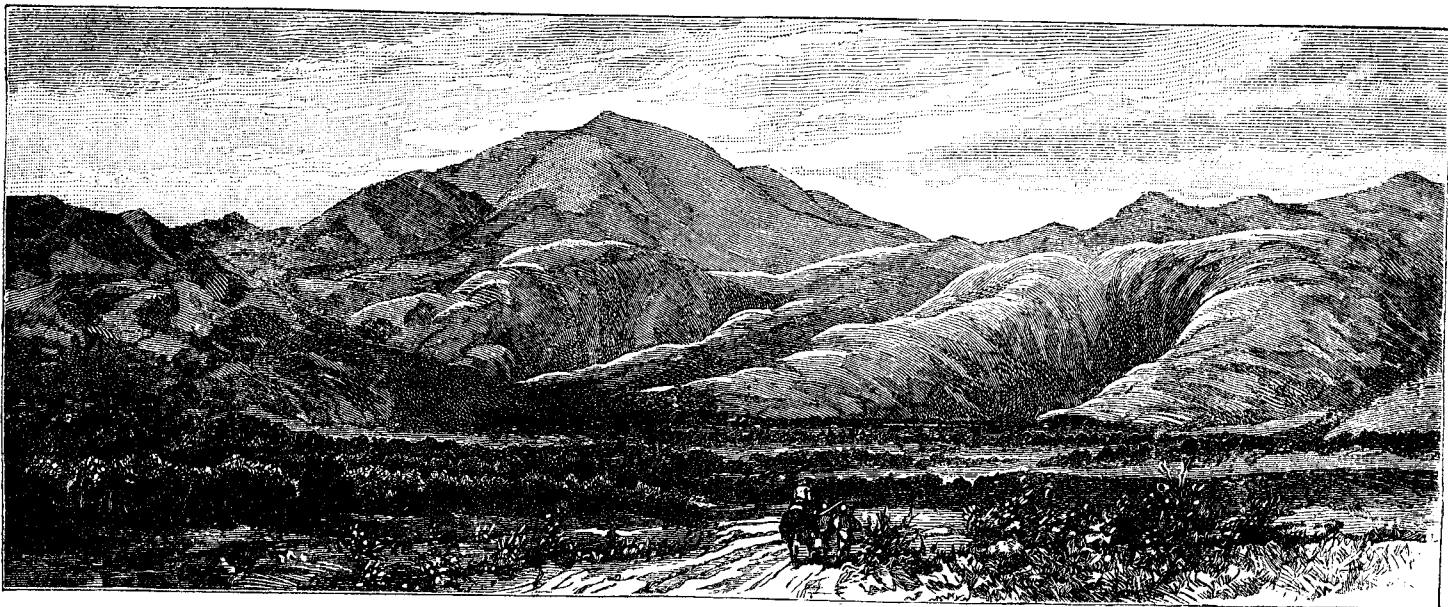
(Urmare.)

În toamnă anului 1861, tocmai pe când A. Mocsonyi se află în Viena, întreveni mărtea patriarcului Raiacici din Carlovețiu. El, Mocsonyi și cu Babesiu, la momentu deșerara evenimentul la Sibiu, episcopului Șaguna, provocându pe acest'a, să se puna în fruntea mișcării pentru despartire ierarhica; căci — timpul este oportunu. Respunsul urmă: că — dânsul, Șaguna, și-a facutu de-torință, punându această causa la anim'a monarhului, înca nainte cu unu anu, când împreuna cu colegii sei dela consiliul imperialu, cu Mocsonyi și cu Petrino, a cerutu restaurarea metropoliei române, și a luatu parol'a monarhului, că — nu este contrariu acestei idei. Totusi invită pe Mocsonyi și pe Babesiu, ca ei și cu al lor să se puna în mișcare.

S'a pornitu apoi mișcarea, Mocsonyi luându conducerea, Babesiu apucându condeiu. Resultatul fu, că în timpul de șese luni de zile, o deputațiune grandioasă de prin toate părțile locuite de Români ortodocsi, se adună în Viena, formulă și presentă la altissimul locu memorandumul pentru reînființarea metropoliei române, în care

să între toti Români ortodocsi din monarchia. Fericitul în Domnul Șaguna — și dela acestu actu voia să se subtraga, din motive de modestia și de — oportunitate; dar A. Mocsonyi moralmente l'a constrinsu a-si ocupă locul în fruntea deputațiunei. Pe bas'a datelor ce posedemu, multe interesante, dar și ciudate s'au întemplat cu acea ocaziune, specialmente la îngăgierea Bucovineților, până și a archimandritului-vicariu Bendela, în butul resistinței și amenințărilor din partea bietului episcopu Hacman. Și totusi — mai vârtos acestui pasu este a se multfiam atât restaurarea metropoliei din Sibiu, cât și urmat'a mai târziu crearea a metropoliei din Cernauti.

Asupra memorandumului amintitu Majestatea Sa prin biletu de mână a demandatu cancelariului seu aulicu, conte Ant. Forgách, facerea propunerii pentru metropol'a româna ortodoxa. Dar vai! după acest'a câte pe-dece, câte lupte au urmatu. Pe când dela tronu se dicea: „Da, să fia!” Din alte părți, chiar de lângă curte și dela înnaltele dicasterii se lucră în contra. Poliți'a din Arad și Lugoșu, la cari puncte se concentrasera mișcările române, denunciă mereu, că — se lucră de „Dacoromânia”, pe care Mocsonyi vré s'o înființeze mai întâiu în biserica. De aci vom pricepe, cum se facea,

Muntele Olimp.

că cancelariul aulicu, c. Forgách, mereu chiamă la sine pe Mocsonyi, (iér în absentia acestuia pe Babesiu), și i imbiă: a face o metropolia în Arad, pentru milionul de Români ortodocși din Banatu și Ungaria, alt'a în Sibiu, pentru cele 700 de mii din Transilvania, mai alt'a. a trei'a pentru Bucovina. Dar Andreiu Mocsonyi, credinciosu convicțiunei și parolei sale, că — „România un'a fiindu, la consolidare, la un'a aceeași sorte trebuie să țințesca”, — a respinsu ori ce pactare în această privinția, în care consecinția contele Forgách pe unu timpu — în butul mandatului imperatescu, depusesese actele metropoliei române la dosariu, să mai dorma — Ddeu sefe, pâna când: iér pe Babesiu, într'o buna dupamédiadi din august 1863, mi ti-l suprinse cu decretul imperatescu, prin care se stramută dela cancelaria aulica din Viena la tabla regia-judecialsă din Budapesta. Dar Andreiu de Mocsonyi nu eră omul ca să se sparie prin d'acestea. El află și vedea tôte și-si luă măsurile, făr' a crutiă ostenele și cheltuiile. Acum el apucă caus'a din alte părți. Lucră la curtea imperatescă prin persoane de influinția și — lucră de a dreptul la Sêrbi în Carloveti. Nici odata spiritul seu mare n'a stralucitu ca în această sacra cauza și între aceste grele înregirări. În fine congresul sêrbescu electoralu fu chiamatu pe 2 august 1864, și colegiele electorale se întrunira. Parol'a lui A. Mocsonyi eră: nici cea mai mica disarmonia și desbinare între Români; nici unu votu românescu în partea Sêrbilor! El sciă și predică, că — așa se atingu scopurile mari, comune. Și — într'adever a urmatu, că — nici unu votu român nu s'a datu candidatiilor sêrbi, că — din urma au eșitu alesi în diecesele Arad, Timișiu și Vêrșeti, pentru congresul electoralu din Carloveti — 13 Români, dintre cei mai buni ai națiunei, și că acestia, sub conducerea lui A. Mocsonyi, în Carloveti, impusera prin ținut'a lor armonica, uniformă, resolută. Cine va ajunge vr'odata, să citesca depeșele secrete ale comisariului regiu, gen. br. Philippovich, către Maj. Sa, despre cea ținută a deputațiilor români, de buna sêma va află naturala impresiunea ce a produsu ea asupra monarchului și a consiliarilor sei. Episcopul Șaguna pe acestu timpu petrecca la băile Herculane lângă Mehadia și — n'avea nici cea mai mica parte la cele ce se întâmplau în Carloveti; iér când — șese luni mai apoi, în Viena a luat esacta cunoștința despre tôte, a prurptu cu entuasmu în eslamațiunea: „Bravo, mein Schatz, bravo Banatienilor; me închinu diplomației vostre stralucite!”

Întreaga această diplomația, întregu acestu meritu a fost oper'a lui Andreiu de Mocsonyi; iér rezultatul a fost, că rezoluțiunea imperatescă, ce confirmă alegerea lui Masirevits, de arhiepiscopu și metropolitu cu titlul de patriarhu sêrbescu, restrinse jurisdicțiunea aceluia asupra Sêrbilor, rezervându pe Români metropoliei înființiânde române. Emanciparea de unu jugu bisericescu-culturalu de 170 de ani, astfel fu proclamata dela înaltîmea tronului. Actele metropoliei române se scôsera dela dosariu și devenira obiectu urgente de tractări între cancelaria unghurêsca-aulica, cea Transilvania și între ministeriul imperialu de statu; sinodul episcopescu al bisericii ortodocse din întreg'a monarchia fu convocatu în Carloveti; la acelasi Andreiu Mocsonyi și Vic. Babesiu, în numele Maj. Sale invitati ca barbati de încredere, cu chiamarea d'a combină modul și resp. condițiunile, d'a statorî program'a desparțirei practice.

Mai tóta tómn'a anului 1864, se petrecu în Carloveti, în lucrare grea; sinodul episcopescu lucră cu comisariul imperatescu, în secretu, iér barbati de încredere într'o comisiune mixta, pe față; colo caus'a româna eră prezentata prin Șaguna, Ivacicovicu și — Haeman, (trei contra cinci), ici — prin A. Mocsonyi și Babesiu, (doi contra cinci); colo se discutau canónele și legali-

tatea, ici — fondurile și realitatea; celor din sinodu li se prezentau tôte cele din comisiune, pe când celor din comisiune rămăneau ascunse cele mai meritoriale concluse ale sinodului. Operatele barbaților români de încredere sânt publicate și cunoscute; ale sinodului episcopescu dela 1864 — nici pâna astadi nu vedura lumin'a la noi la Români! Și acestea nu erau favorabile Românilor, și — totusi erau subscribe de toti, și astfel fusera prezentate monarchului și luate de basala — înființiarea metropoliei române ordocse. Episcopii români țineau, că — numai să fia odata — ori cum înființiata metropolia, apoi — revindicarea părților, consolidarea ei va urmă ușor; A. Mocsonyi aperă, că — d'eca înființiarea nu se va esecută pe bazele unei logice sântetose, ale dreptății și realității, apoi corectura posterioara va fi multu mai anevoia, în multe privinție chiar imposibila. O esperinția de 15 ani — par că justifica aceste temeri. Astfel s'a sacrificatu eparchia româna din Timișora, astfel s'a incurcatu caus'a comunelor mesocate, astfel a ramasu zapacita întrebarea fondurilor și monastirilor comune, etc. Andreiu Mocsonyi numai dupa luni de țile, și anume dupa publicarea rezoluțiunei imperatesci, pentru înființiarea metropoliei române, a pututu află, în modu autenticu, cuprinsul protocoalelor sinodului episcopescu, și acestu cuprinsu — i-a sfașiatu anim'a. Epistolele sale de pe acel timpu, sânt pline de indignațiune și de lacrimi amare. Și — d'acosta durere nevindecata i-a ramasu anim'a pân' la mórte.

And. Mocsonyi a ramasu ani înca activu în lupta pentru constituirea și organizarea metropoliei, dar când se convinse, că — pentru pecatul comisu în Carloveti și slabițiunile multilor conducatori fără chiamare, metropolia româna are să rămâna strivita, el — la 1868 — începù a se retrage. Refusă a se înfacișă la congresul naționalu constituitoriu, iér dupa ce vedu — prin statutul organicu adoptându-se unele principie democratice, în sine frumose, dar pe cari clerul absolutistic și anarchicu nu le suferiă, iér poporul fără cultura — nu le sciă pretiul, el se retrase de totu, tot'dodata parasindu și terenul politicu, precum vom vedé.

Totusi nu putemu încheiă acestu capitu, făr' a ni rosti convicțiunea că — fără de ager'a și eficacea staruinția și activitate a lui Andreiu Mocsonyi, metropolia româna nu se putea eluptă la 1864/5. Andreiu Șaguna — a conlucratu cu Ardelenii forte multu și a înlesnit eminaminte reșirea, prin marea încredere, de care se bucură la Domnitoriul și la consiliarii sei. Nu atât pentru a sa staruinția, ci mai multu pentru a sa placere s'a încuviințiatu metropolia. Acést'a lui a fost grația și remunerațiune de sus, de aceea el a primit'o cum i s'a oferitu; dar apoi a facutu tôte pentru a o conservă și desvoltă, și aci a fost el mare. Lui Andreiu Mocsonyi și Banatienilor sei metropolia a fost o concessiune asupra staruinței de 50 de ani, devenite deja ne mai respingibile, și d'aceea concessiunea se faci în condițiuni forte grele, ca și tôte concessiunile de nevoia, cam în speranția cunoscuta a contrariilor, că — acele condițiuni îngreundu-i viét'a, ea mereu se va desface. De ar pricepe acestea cei ce stau și cei ce — fără chiamare se obtrodu în fruntea afacerilor bisericescu-culturali la Români!

(Finea va urmă.)

Resbunarea Amorusui.

are-ar Domnul Dumnedieu
Se fia pe gândul meu:
Se-mi resbunu si eu odat
De amaru si de oftatu.

Cât e nópte, cât e di
Am sioptitu dragu inimii,
Inima, uitatu-ai tu?
Mi-a respunsu in veci tot : Nu!

Cât e di si cât e nópte
Dorul meu in tainici siópte
Câtra tine a sburatu;
Risul teu l'a alungatu.

Plâns'am multu, plâns'am cu focu,
Mila n'ai avutu de locu;
Eu plângeam; uitat'ai tu?
Cum ridiëndu imi diceai: Nu.

Plâns'am pân ce Dumnedieu
Mila-a prinsu de chinul meu,
Lacrimile le-a seditu,
Lacrimiori au resaritu.

Dare-ar Domnul Dumnedieu
Se fia pe gândul meu,
Se-mi resbunu si eu odat
De amaru si de oftatu.

Intr'o di de serbatóre
Se te véda mândrul sóre,
Cu obrajii in florindu
La biserica venindu.

Purtându haina de mirésa,
Ca a inimei craiésa;
In cositia multe flori,
Numai albe lacrimiori.

Se perdi mîntea, se ti-i graiul,
Se-mi poti spune ce e raiul,
Si când pop'a te-o intrebá,
Se respundi in graba: Da.

Nic. S. Baboeanu.

Misteriul Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

— Te credu; ai ánima deschisa, ca puçini. Dar nu meriti laud'a mea pentru acésta hotarire.

— Înțelegu bine acea mare goletate, care in urmarea acesteia s'a formatu între noi. Și de aceea, te rogu acuma iubita matusia, se dedici totu favorul dtale pentru nepotul dtale, Laurent. Iér pe mine se me conservi și mai departe in iubirea-ti și stim'a-ti de ruda!

— Încât pentru asta, Pascal, te asigur. Și numai decât iti voi da o proba, necautându se stramutu hotarirea ta. Remâni cela ce esti; amëndoi sântemu ne'nduplecabili in hotarirea nóstra.

Betrân'a lady vorbi liniscita și cu óre-care nuantia a simțirii; din cuvintele sale se vedea îndestulirea.

Tóta atitudinea ei, privirea-i hotarita ce îndreptá spre Pascal, spunea că n'ar fi stimatu într'atâta pe nepotul seu, déca acela urmă o alta procedura; dar totu-odata se vedea, că se simte cu totul dispensata de tóte promisiunile facute.

Conversațiunea, in asemenea împregiurări, nu putu

sé dureze multu, între methodist'a fanatică și între religiosul catolicu.

Pamêntul ardea sub piciórele lui Pascal.

— Cu tóte aceste vei remâne amicu bunu al nostru, — díse matusi'a, infirându astfel și numele Varvarei in conversațiune.

— Voiu primi cu bucuria graçia dtale, iubita matusia, pâna când me vei gasi demnu de aceea.

— Și eu sîm de parerea, precum dísesi și tu mai nainte, că Laurent are dreptul la aceea, de ce am voitu sé te facu partașu; numai decât i voiu scrie sé grabésca la mine.

— Eu il voiu salutá cu simpatia, déca vei permite draga matusia, sé mai potu petrece câteva díle in giurul dtale.

— Te primescu fórté bucuroș, drage nepóte, cu atât mai vértos, căci de fel nu-mi faci impresiunea ca martirii obicinuiti ai vietii.

Ea esprimá prin unu suspinu ușoru regretarea ce simțea din caus'a acelui incidentu, și se scolá de pe scaunu, astfel facéndu sé înțeléga Pascal, că considera incheiata acésta conversațiune grea. In adevér ea regretá din adâncul ánimei sale, că acestu tineru bravu, cu mînté și ánima, nu putea sé devina moștenitorul barbatului seu. Înse familia Forster numai coreligionarilor sei póte sé-si lase averea.

In privinți'a acést'a betrán'a americana avea niște principie hotarite, pe cari etatea și rigiditatea religiónii sale le mai întariau și mai tare.

Ajungéndu in odaia sa, ea se puse in linisce și fára iritațiune la més'a-i de scrisu și numai decât scrisé lui Laurent. Apoi povesti Varvarei ce s'a întêmplatu, și din momentul acesta tratá cu Pascal cum face o prevenitoare dómna a casei față de unu óspé placutu.

Miss Varvara inse nu primi cu sânge așa rece acésta întêmplare neașteptata. Ea voi sé convinga cu ori ce pretiu pe stapân'a sa, că Pascal are sé fia altfel consideratu decât ceilalti ómeni. Ea mai cá prorupse in lacrimi vorbindu. Dar însedar, tóta elocinți'a ei remase fára efectu, dn'a Forster remase nenduplicabila.

— Scump'a mea, — respunse betrán'a, — tu nu vei clatiná hotarirea mea. De altmîntre numai tu esti caus'a acestei confusii. Amu fi evitatu simplu tóte aceste iritațiuni, déca primiai propunerea mea și nu renunciai la moștenirea ce-ti oferisem.

— Acésta ar fi fost cea mai mare posibila nedreptate, — díse cu focu miss Varvara. Ai fi lipsitu familia barbatului dtale de pretensiunile sale îndreptaite și m'ai fi espusu unor scene iritabile.

— Cine scie déca nu ti-ai fi câștigatu astfel gratitudinea acestor domnișori... și gratitudinea... e o virtute atât de rara, draga.

— N'avemu dreptul sé ne'ndoimu cel puçin in unu dintre tineri. Pascal de Guerras s'a purtatú atât de nobilu și cu atâta demnitate! E énsasi onestitatea personificata.

— Cu ce entusiasmu vorbesci despre dênsul!... Trebuie sé banuiescu, că déca Pascal, acestu nobilu și onestu Pascal... odata ti-ar fi propusu sé împarti cu dênsul averea, ce ti-ar fi compețitu, dóra nici nu i-ai fi respunsu: „ba”.

O roșétia víua cuprinse față a frumósa a tinerei fete americane.

— Sîm datóre sé respundu, dómna, la întrebarea dtale? — întrebá ea graçios.

— Nici decât, fiic'a mea... nu poftescú, de și am in câțva dreptul a me considerá mama ta, căci te-am primitu la mine in etate de trei ani ca pe orfana.

— Ca pe orfana, da... și el a fost orfanu, — șopti ea.

(Va urmá.)

S A Z O N U :

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și serbatorile.	Sorele	
	v.	n.		resare	apune
Dumineca	28	10	Cuv. Hariton.	6 31	5 27
Luni	29	11	Cuv. Ciriacu.	6 33	5 25
Marti	30	12	Mart. Gregoriu.	6 35	5 29
Mercuri	1	13	Apost. Anania.	6 36	5 24
Joi	2	14	Mart. Ciprianu.	6 38	5 22
Vineri	3	15	M. Dionisiu Areop.	6 40	5 26
Sâmbeta	4	16	Par. Ieroteu.	6 41	5 16

A l b a n i ' a .

Deoarece Albanîa, provincia Turciei dela marea adriatică, în momentele prezente este câmpu de luptă între albanesi și muntenegrini, și pôte peste scurtu timpu și între greci, și deoarece Albanîa, care are nefericirea a fi destinată de către areopagul Europei, ca cu micșorarea teritoriului seu, și de o parte și de alt'a, să dea creșcământu Muntenegrului și Greciei, iera ea armată din creșcetu pâna în tâlpi sare a-si aperia integritatea teritoriului seu barbatesce chiar contra vointei Europei; dreptu acea cu atât mai mare interesare deștepta în animile tuturor pentru sine, și pentru caus'a sa.

Din acestu motivu mâncându mi-am propusu a descrie în schița starea topografică, etnografică și istorică a acestei provincii pe cât de încântătoare, pe atât și de nefericită.

Albanîa de astadi, ca provincia turcescă, este situată pe malul mării adriatice, spre ostu dela Itali'a, de către care e despartită prin așa numită cale de mare a Adriaticei Vi'a Otranto, apoi este încungurată în celelalte părți de Greci'a, Tesali'a, Macedoni'a, Serbi'a, Bosni'a și Muntenegru. Marimea teritorială a Albaniei este de 91,000 kilometrii □ prin urmare cât Greci'a de mare, dar mai mare decât Muntenegru. Țer'a este deloasă, clim'a temperată, producțiuni mai însemnate sânt padurile frumoșe cari coronă delurile, apoi vinul bunu, oleiul, tabacul finu și bumbacul. Rîurile, cari șerpuescu prin văile romantice cu apă lor cristalina sânt, mai de frunte Voiussa, Drino, Bogana, și Arta, cari tôte resaru în muntii meovici și bitolici de către Tesali'a și Macedoni'a și curgându spre apusu se revêrsa în marea adriatică. Și ca țera acomodată de negociatoria pe mare, are cele mai frumoșe golfuri seu sinuri de mare la Scutari, la Janina și Arta. Orașele mai însemnate sânt: Scutari, turc. Scadar, — Scodra veche —, lângă mare în nordul Albaniei spre Muntenegru, cu 30,000 locuitori, și cu industria de bumbacu. Argirocastro, cetate cu castelu vechiu pe stânca cu 6000 loc. unde se fabricheza foarte finu tabacu de nasu, turcesce numitu „fulli“. Janina seu Joanina la cei vechi, spre sudu de către Greci'a, cetate situată la mare cu 25,000 loc. cu fabrice de cordovanu seu safianu. Parga, lângă mare, vis-à-vis de Corfu. Această cetate a fost la anii 1401—1797 aliată cu republic'a Veneți'a, s'au luptatu multu contra lui Ali pașa dela Janina, a devenitu după aceea sub scutul Franciei, apoi sub al Angliei, care a vëndut'o lui Ali pașa la a. 1819. Pe acelu timpu avea 4000—5000 locuitori creștini, cărora înse s'au concesu emigrarea. Avlona — Valona vechea — la mare cu 6000 loc. cu producțiuni de orezu, tabacu și olive. Prevesa la mare, cu negociatoria de produse ale țerei, și cu 7000 locuitori. Durazzo, turc. Drasch, slav. Durz, albanesce Durresi, cetate pe pro-

montoriul Adriaticei, 82 chmtre dela Scutari spre sudu, cu 9000 loc. portu de mare, negociatoria de produsele țerei. Acest'a cetate este vechiul Dirrachium al Romanilor, unde Pompeiu, a invinsu pe Iuliu Cesariu în 49 a. Chs.¹ și Normanii pe Alesiu imper. bisant. în 1081 d. Chs. Iera la Heleni s'a numitu Epidamos.

Albanîa de astadi are 1½ milionu de locuitori, pe cari turcii i numescu de comunu „arnauti“,² va să deca munteni, locuitori la muntii, la deluri, bunaora cum se deca în Transilvani'a la „moti“ dela „montii“, și e împartită politicesce în două districte mari — vilaiete turcesci³: Scutari și Janina. Cari iera se subîpartu în mai multe cercuri numite turcesce sandjacu seu Liva, ce însemna stindardu. În fruntea unui Vilaietu stă unu Vali — guvernatoru, iera a unui sandjacu unu Mir — Liva seu Mirmiran — prefectu. Dar albanesii între sine se împartiescu după familiile lor în: Miriditi, Doditi, Japisi și Djamidi.

Locuitorii acestia după religione sânt partea cea mai mare islamiti seu mahomedani, un'a parte mica gr. orientali și alt'a și mai mica rom. cat. Creștinii au episcopii în Scutari și Durazzo. Greco-orientalii și un'a metropol'a în Durazzo.

Iera naționalitatea albanesilor? Afara de cea a grecilor și a slavilor, cari sânt în minoritate, naționalitatea majorității se distinge de altele, și limb'a albanesa este pușin scrutată din punctul de vedere al originii. Atâta se scie, că de și albanesii sânt după religione mahomedani seu islamiti, ei după naționalitate nu sânt turci, ba ei urescu pe turci, și nu odată au încercatu să scuture jugul turcescu.

În privința originii albanesilor, respective a limbii lor iera ce aflăm însemnatu în „Gramatic'a limbii române“ de ilustrul filologu Cipariu, în part. I Analitică pe pag. 50. „Vocal'a ă oscura se afla multă în limb'a albanesa, care are și alte multe din limb'a latină, înse staționariu iera nu alternativu“. Mai departe se scie, că limb'a albanesa se distinge de limbele slavice, germanice și neo-latine prin aceea că pospune articolul la numele sustantive întocmai ca și limb'a româneșca, bulgarșca și bascica, despre ce așa scrie susciatul erudit filologu totu în Analitică pag. 181: „ier ca românii să fia luatu acestu usu dela unu poporu așa de micu și respânditu cum sânt Albanesii, e înca și mai pușin probabilu, de nu vom admite: că Albanesii sânt descendentii Tracilor, și limb'a lor e fiic'a limbii tractice, și că Tracii și Dacii a fost de aceeași origine și limba, pentru că numai așa s'ar puté înțelege cum de Românii au luatu dela Albanesi usul postpunerei articolului adeca dela Traci și Daci, cari fusese cu abitațiunea pe totu teritoriul dincôce și dincolo de Dunare, unde au fost și sânt cu abitațiunea Români“. „Limb'a bascica din provinciile Franciei și Spaniei înca pospune articolul. Opiniune este că limb'a Bascilor e a vechilor Celti și Gali, prin urmare și a Dacilor, de cumva și acestia vor fi fost de origine celtică seu galică, ce înca nu e probatu“.

Ce se atinge de numele Albanîa, nime nu se va îndoi, că este român, atât după etimologi'a cuvântului acărui fundamentu este adiectivul *albu-a*, cât și după predilecțiunea Romanilor antică a formă din acestu adiectiv nenumerate nume proprii de țeri, cetăți, familii etc. Mam'a Romei, s'au numiitu Alba-longa. Apoi unu șiru de localități din Itali'a, Spani'a, Franci'a s'au numitu Alba. Așa Alba în provinci'a italică Cuneo, Alba-

¹ Iuliu Cesar înse a invinsu totu atunci la Pharsalus în Tesali'a pe Pompeiu.

² Ore „arnauti“ nu e dela: nauta, nac, identicu cu argunautii din Odissea?

³ Vilaietu seu cialetu — dela arabicescul: ajal — domnia.

Pomepia a Romanilor. Alba Ferdinandu Alvarez din Toledo renumitu barbatu de statu și belidice din familia nobila spaniola, în seclul XVI. Doi martiri români cu numele Albanu are biserica creștină înregistrată din seclul al IV-lea. Familia Albani — care se trage din Albani'a — și se afla în Itali'a din seclul XVI a datu bisericii catolice nu numai mai multi cardinali și prelati, ci chiar și pe Pap'a Clemente II. În seclul a XVII-lea doi renumiti pictori frații Francesco și Ioano Albani în Bologna. Încea și în Asi'a aflăm pe Pompeius domnu peste un'a Albani'a, o provincia caucasica lângă marea caspica, astadi: Leghistanu, Daghestanu și Schirvanu.

Istoricese se scie, că Albani'a despre care vorbim aci, a fost o provincia și parte întregitoria a vechiului Iliricum seu a Iliriei, provincia supusa imperiului romanu dela imperatul Augustu încôce, care atunci a fost marginita cu marea adriatica, cu Greci'a, Macedoni'a, Pannoni'a și Noricum, prin urmare a cuprinsu în sine Albani'a, Serbi'a, Bosni'a, Hertiegovin'a, Muntenegru și Dalmați'a de astadi, și care s'a ocupatu de către slavi numai în timpul invasiunilor barbare, și dela seclul al XV încôce e provincia turcêca. Numele Castriota e renumitu în istori'a Albaniei. Georgiu Castriota, fiul principelui Ioan Castriota din Albani'a, s'a nascutu la an. 1414. Împreuna cu alti doi frați ai sei a fost datu Sultanului Murat II — carele cucerise Albani'a — de ostatici în semnu de supunere fidelă. Murat i-a crescutu ca pe turci în islamu. Georgiu de timpuriu a escelatu cu desteritate și eroismu și s'a numitu de către turci Scander beg adeca Begul-Alesandru. La an. 1442 fugindu dela Sultanul, s'a rentorsu ierasi la creștinismu și ocupându scaunul tatâne-seu în Albani'a, s'a declarat independentu de către Turci'a și acêsta nedependenția a susținut-o pâna la mórtea sa. Numele Castriota e pastratu cu mare pietate în ânimele albanesilor și li servește de însuflețire în luptele de neaterneare. Înse Europa cea betrâna altfel esplica sistem'a ecuilibrului seu, prin urmare Albani'a are sê se micșoreze și sê cedeze Muntenegrului la nordu, și dora și Greciei la sudu, ce ei de buna voia nu dau, ci se apara cu arm'a în mâna.

Georgiu Traila.

Muntele Olimpu.

Cine n'a auzitu de Olimpu, locuint'a de odinioara a Țeilor greci? Olimpu nu numai în anticitate, dar și în timpul modernu atrage atențiunea lumii; durere înse că motivul s'a schimbatu fôrte și înca în detrimentul lui, căci unde odinioara reședeau niște Ței, astadi niște bande de hoti petêza onôrea elena.

Cu tôte aceste, muntele Olimpu are și astadi cultul seu la eleni. Dora și acesta e unu motivu, care i îndemna a reclamá dela turci posesiunea acestui munte. Căci Olimpu aparține teritoriului turcescu: înse în urmarea conferinței din Berlin, care a regulatu granițele între Turci'a și Greci'a, și acestu munte va redeveni al Greciei.

Muntele Olimpu se naltia nu departe de marea egeica, și spre nordu-ostu are sê formeze granița noua a Greciei, precum odinioara a fost muntele de granița al Thesaliei, și acêst'a, cu capital'a-i de astadi, Larissa, va contribui multu la înalțarea țerei grecesci.

I. H.

Literatura si arte.

În cât privesce revoluțiunea lui Horia din anul 1784, tramisul Academiei Române, dl Nicolae Den-

sianu a aflatu cel mai prețiosu materialu istoricu în archiv'a cancelariei aulice transilvane și în archiv'a comisiunei Iancoviciane. Între actele descoperite aici mai cu sêma sânt memorabile: Interogatoriul facutu de contele Jankovits lui Nicola Ursu seu Horia capul revoluțiunei din 1784; care conține 118 întrebări și răspunsuri; interogatoriul facutu totu de contele Jankovits lui Ion Closca în 104 întrebări și răspunsuri; interogatoriul lui Georgiu Crisianu 47 întrebări și răspunsuri; interogatoriul facutu lui Uibaru Ursu; interogatoriul lui Alesandru Chendi secretariul lui Horia; testamentul lui Horia și Closca scrisu de preotul Nicolae Ratiu din Alba-Iulia; sentința originala pronunziata de contele Jankovits în contra Horia și Closca; sentința pronunziata asupra lui Crisianu dupa mórtea acestuia; ordinele imperatului Iosif către contele Jankovits, către guvernul Transilvanu, cancelari'a aulica, comandantii militari din Buda și Sibiu, tôte în cestiunea revoluțiunei horiane; rapôrtele contelui Jankovits, ale guvernului transilvanu și cancelariei aulice către monarchul Iosif II, totu în acêsta materia; plânsorile Românilor și ale clasei feudale din Transilvani'a adresate imperatului Iosif și contelui Jankovits; investigațiunea facuta de consiliarul Mihaiu Brukenthal cu privire la cauzele acestei revoluțiuni; listele românilor, cari în urm'a acestor evenimente au fost scosi Transilvani'a dimpreuna cu familiile lor și colonisati în ținutul Panciovei; relațiunea episcopului românu Gedeon Nichiticiu despre activitatea sa întru lînscirea Românilor; circulările și scrisorile lui Horia adresate către poporu și diferite persoane.

DI dr. A. P. Alexi, dela care nu peste multu vom publicá unu tratatu intitulatu „Românii dela Plevna“, scrie suvenirile și impresiunile sale de caletoria prin Români'a și Dobrogea, cari asemenea vor aparé în foia noastră. Totu-odata anunțăm, că la dsa, în Nasseud, se afla de vândare esemplare complete din elegantul opu intitulatu: „Resbelul orientalu ilustratu“ cu prețul de 6 fl.

Reuniunea învetiatorilor români selagieni a începutu sê publice analele sale. Brosiur'a prima, pe anii 1869—80 a și aparutu, redactata de dl Gavril Trifu vice-președintele reuniunii. Ea conține, afara de istori'a și actele oficiale ale reuniunii din acei ani și câțiva articoli interesanti totu de zelul redactoru. Reuniunea a facutu pré bine, că și-a publicatu analele, și deca și alte reuniuni aru imită-o, ar fi și mai bine.

DI Ioan Papiu, preotu la institutul penitențiaru din Gherla, a obținutu unu premiu de 80 franci în aur, pentru opul seu scrisu în limb'a ungerêca și intitulatu: „A lelki orvos és tanácsai“ (Medicul sufletescu și svaturile lui), cu care a emulatu la concursul publicatu de direcțiunea institutului corecționalu din Vatiu.

Teatrul Naționalu din Bucuresci va deschide stațiunea sa la 1/13 octombre. Pies'a cu care se va începe nu va fi românesca, ci dram'a lui Sardou: „Daniil Rochet“, care în Paris a avutu numai unu succesu îndiosu. Dl G. Marianu a datu comitetului teatralu o drama a sa intitulata: „O casatoriã“.

Carte școlara. La Brașoviu în tipografi'a Löw, Gerula & Comp. a aparutu: „Elemente de aritmetica pentru începătorii din școlele primare“ de Panteleimon Dima, profesoru de matematica și fisica la gimnasiul românu din Brașoviu. Editur'a autorului. Prețul unui esemplaru 30 cr.

Diuaristicu. „Democratia Nationala“, organu al dlui Grigore M. Sturdza, încetêza d'a mai aparé, ier grupul ce represintă declară că „se retrage provisoriu din lupta politica“. Ultimul numeru a aparutu dumineca.

Biserica și școlă.

La gimnasiul din Beiușu în anul școlaru curentu sînt aplicați: 1 directoru și 12 profesori. S'au înscrisu 203 studenți publici și 7 privați, cu totu laolaltă 210. Dupa naționalitate: 180 români, 24 magiari, 6 evrei; dupa religieune 96 gr. or., 84 gr. c., 18 r. c., 6 reform., 6 israeliți. Sînt 8 studenți stipendiați, sum'a stipendiilor 465 fl. Afara de aceste s'a scrisu concursu, cu terminul de 25 l. c., pentru 4 tineri cu câte unu stipendiu de 50 fl. pe anu din fundațiunea Ioan Popu. Se vor împărți în anul acesta cam la 1240 fl. din beneficiul de pâne Vulcanianu. Recurenți la acestu beneficiu sînt mulți, mai mulți de cât în alti ani. De beneficiul de pâne se împartașescu și școlarii din școlile capitale; dreptu aceea abia vr'o 50 de gimnasiști vor puté fi mîngaiati cu beneficierea.

Pentru ce nu s'a convocatu congresul din Sibiu? Acésta întrebare își pune publicul. Grabimu dar a respunde la ea prin unu estrasu din cercularul ce Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul a adressatu credinciosilor sei din provinci'a mitropolitana. În acel cercularu, între altele, se dice: . . . „în decursul timpului am aflatu cu adîncă parere de reu, că în stadiul actualu al dezvoltării instituțiilor noastre bisericesci regulate prin statutul organicu, restimpul de doi ani, care în curînd va expiră dela congresul din urma, nu a fost și nu este deajunsu pentru a se puté adună și prelucrá materialul pentru unu congresu nou, mai ales în unele chestiuni de mare importantia, a căroră deslegare se aștepta dela procsimul congresu: în considerarea acestei împrejurări de o parte, ier de alt'a parte a rațiunilor, pentru cari congresele ordinare sînt prin statutul organicu normate a se întruni numai la trei ani, m'am aflatu necesitatu a me abate dela atins'a mea intențiune de a convocá congresul ordinariu al provinciei noastre metropolitane în anul curinte; totdeodata înse mi-am rezervatu de o afacere indispensabila, a convocá la timpul seu acel congresu ordinariu pe 1/13 octombre în anul viitoru 1881*.

Dieces'a Caransebeșu. În cercu electoralu Bocșamontana s'a alesu deputatu pentru congresu dl Stefan Antonescu, jude cercualu administrativu.

La universitatea din Cernauti, precum ni se scrie de acolo, la 4 l. c. s'a serbatu instalarea nou-alesului rectoru, carele este dl dr. Eusebiu Popoviciu. Ne bucurăm de nimerit'a alegere, atît din punctu de vedere naționalu, cât și sciintificu, căci eruditul teologu se pôte laudá cu numele cel mai bunu în cercurile ómenilor invetiati ai Austriei.

Societati și institute.

Societatea pentru fondu de teatru românu va ține adunarea sa generala de estu anu în orașul Sibiu, la 17 și 18 octombre st. n., dupa program'a publicata în nr. 61 al foii noastre. Cu acésta ocașiune totuodata se vor arangia urmatóarele petreceri sociale. În ziua de 17 l. c. ser'a Reuniunea romána de cîntări de acolo își va da concertul seu ordinaru, la care este obligata în virtutea statutelor sale; venitul eventualu va intrá în cass'a acelei Reuniuni. Luni ser'a în 18 l. c. se va dá unu balu, al cărui vinitu este destinat în folosul Societății pentru fondu de teatru român. Comitetul balului este compusu din dnii: dr. N. Olariu, Iosif Popescu, R. Balașu și I. G. Baritiu. În comitetul de primire al óșpetilor sînt alesi dnii: dr. I. Moga, I. Popu și N. P. Petrescu. Déca se vor adună mai mulți óșpeti din afara, s'a luat în vedere și unu banchetu seu și numai o convenire sociala.

Invitare. Convocându-se dupa scurta amânare, adunarea generaia din anul acesta a „Societății pentru

fondu de teatru“ pe zilele de 17 și 18 octombre st. n. la Sibiu, toti acei onor. óșpeti, cari vor fi decisi a luá parte la acésta adunare, sînt invitați, a se insinúa pâna celu multu în 12 l. c. la subscribul secretariu al comitetului de primire din Sibiu, pentru ca se se póa luá de timpuriu mesurile cuviincioșe, relative la primirea și încuțtirarea onor. óșpeti eventuali. Sibiu, 2 octombre st. n. 1880. *I. G. Baritiu.*

Asociațiunea transilvana. Adunarea generala a despartiméntului III s'a amânatu pe 10 oct. st. n. — Comitetul publica *concurso* pentru cel mai bunu comentaru al legii comunale dela anul 1879, terminul 1 maiu 1881, premiul 150 fl.

Societatea „Julia“ a junimei románe dela universitatea din Clușu s'a constituitu pe anul școlaru curentu, la 25 sept., astfel: președinte dr. Aurel Isac, avocat, vice-președinte A. Micu juristu în anul IV, notaru al ședintíelor Iuliu Herbeiu jurist IV, notaru al corespondințíelor Aug. Nicóra jur. IV, cassariu P. Germanu medicinistu I, bibliotecaru I. Cușsa, controlor D. Ciuta jur. II, membrii de încredere R. Prișa jur. III și R. Roșca jur. II.

Reuniunea invetiatorilor români gr. or. din muntii apuseni ai Transilvaniei va ține adunarea sa generala de estimpu în Cîmpeni la 26 oct. st. v. (7 nov. st. n.) Adunarea e convocata de vice-președintele I. Palade, și de notarul N. Corcheșu.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele, carele acuma petrece la vînatóre în Stiria, la 12 l. c. va veni la Gödölló, unde va petrece o septemána, apoi va merge în Silesia, rentorcîndu-se de acolo, la 22 seu 23 l. c. va primi delegațiunile în Buda.

Domnul și Dómn'a României se vor întórece la Bucuresci în septemán'a viitoare. Dupa o ședere de câteva zile în Bucuresci, scrie „Press'a“, Domnul se va duce să faca visita principelui Alesandru al Bulgariei la Sofia, dupa ce va fi visitatu ántáiu pe príncipele Serbiei.

Monumentul lui Papiu Harianu nu se va inaugura în anul acesta, dupa cum anunciaseramu în nrul penultimu al foii noastre. O informațiune ce primiramu din Sibiu tocmai în momentul acesta, ni spune, că acésta serbatóre va avé locu, din mai multe cause binecuvîntate, numai în vîr'a viitoare.

Diet'a în ședint'a de luni a ascultatu exposeul ministrului de financie prin care a subșternutu budgetul anului viitoru. Deficitul preliminaru pentru anul viitoru este 24.765.381 fl.; cât va fi în realitate, va spune viitorul. Din acestu deficitu, ministrul speréza a puté acoperi o parte prin nóuele dări de consumu al zaharului și cafeei; totusi și atunce va mai remáne unu deficitu de patru-spre-dece milióne, pentru a căror acoperire se vor emite obligațiuni nóue de renta de aur. Bietul statu ce înnota în deficitu continuu, a avutu și unu norocu, căci a cástigatu premiul de frunte al sortiturii tisaiane. Dar acesta e pușinu pentru atáta sete. Situațiunea financiara e seriósa, de aceea ministrul, la finea cuventării sale, a facutu apelu la elementele cari stau pe o basa comuna cu partid'a guvernamentală, să se grupeze în o partida în contra lațirii extremităților. Fația cu acestu apelu Ignat Helfy s'a adressatu către stâng'a extrema, indemnându-o la tenacitate. În ședint'a de marti, dupa cetirea listei celor alesi în cass'a magnaților pentru delegațiune, Iosif Madarász a interpelatu pe ministrul de comunicațiune, întrebându déca are de cugetu a denumi în consiliul de direcțiune al căilor ferate ale statului și doi ómeni de specialitate din șirul industriașilor? Apoi președintele facu cunoscutu, că pâna la 6 nov. nu va fi ședint'a meritoria. În aceeași

și cas'a magnaților a ținutu o scurta ședintă, în care s'au alesu membrii delegațiunii.

Mod'a. Materi'a cea mai placuta este stof'a persiana, din care se găsescu mai ales toaletele de preumblare. Acésta are o țesetura și o coloritura atât de fantastica precum e a șalului. Din acésta stofa se facu și șlăfroce frumôse. Stofe de moda sânt și aceste: Káshmir, double ternau, drap de Paris, Cheviot. Se vede adese ori și stof'a de modelu scoțianu și din acésta rochi'a se garniseza séu cu propri'a stofa, séu cu atlas, croise, serge și Sarah. Înse mai des se aplica garnirea scoțiana. Se pórta și rochiile peluche, garnite cu felurite stofe vargate și perôse. Se mai facu toalete pré frumôse din catifea, brocat, metasa, tafota, faille, satin de Londra și altele.

Unu unguru despre Bucuresci. Deputatul George Endre scrie unu articolu de foisóra în „Fővárosi Lapok” despre Bucuresci, unde facuse o excursiune. Între altele dîce: „Bucurescii nici nu se potu compará de odata cu Belgrad séu cu Sofi'a, și eu credu, că în resaritu cu totu dreptul urméza îndata dupa Budapesta. E unu orașu frumosu, și ceea ce e de frunte, unu orașu care înainteza. Îmi place multu etatea dorului de înăinare... Cu mirare și cu invidia vediu, cât de românescu e Bucuresci... nimeni nu se teme aice de acuș'a chauvinismului, ma e mândru de acela... În Bucuresci sânt vr'o trei-șeci de mii de unguri, dar acestia nici nu se observa în comunicațiunea orașului... Ungurii nu facu șgomotu, se pituleza și se româniseza. Caletorul care sosese din resaritu, găsese la Bucuresci o alinare deosebita. Simte, că ierasi se afla în Europa, și i pare bine să aște până la amenuntele cele mai inferióre formulele civilizațiunii... Așu fi superbu, deca a noastră capitala ar fi atât de naționala ca Bucurescii...”

Sfêrșitul tragicu al unui amoru. Unu asistentu de farmacia, serie „Români'a Juna”, tinerul Carl Sachsenberg, de religione mosaica, întreținuse în Vaslui de câțva timpu relațiuni intime cu dr'a Eugenia Calmuțchi, fiic'a unui fostu farmacistu. Opușarea parinților fetei pare a fi determinatu pe ambii de a-si luá viét'ă. Ambii vinăra la Iasi. Aice, dupa ce beura fia-care câte o cêsca de cafea nêgra, se despartira. Cinci ôre în urma, dr'a Eugenia Calmuțchi cadu greu bolnava; totu ajutorul medicalu erá în deșertu, ea muri. Acésta grabnica încetare din viét'ă a motivatu pe medicul să presupune unu casu de otravire. Procurorul dl Raileanu însărcinatu cu descoperirea adevérului, a cautatu imediatu pe tinerul Sachsenberg pe care îl gási greu bolnavu. Acésta coincidentia nu mai lasá nici o îndoiéla, că ambii tineri erau otraviti. Sachsenberg declarase procurorului, că iubise pe dr'a Eugenia Calmuțchi, că o visitase în casele colonelului Iacovachi, dar negá că aru fi luat impregnata otrava, cu tôte că în rochi'a mórtei s'a gasitu o mica cutiutia cu inscripția: „Pilule pentru frumós'a mea Eugenie”. Acésta cutiutia conținea hapuri cu otrava. Cadavrul tinerei adusu fiindu la spitalul st. Spiridon, i se facu autops'a medico-legala de dnii doctori Russo senior, Iuliano și Löbel, dupa cererea procurorului, înse nu s'a pututu constatá cu certitudine vr'o otravire. Carl Sachsenberg se afla în cautarea dlui dr. Löbel, carele a declarat, că are speranția să póta scapá viét'ă tinerului, carele se afla arestatu. În ultimul momentu numitul Sachsenberg a declarat, că a luat impregnata cu domnișórr'a Calmuțchi 65 dramuri morfina.

Și-a omoritu parintele. Unu faptu grozavu s'a petrecutu marti deminét'ă în Budapesta. Unu sodalu de calcianaru, beutoru și neihibitoru de lucru, Vincențiu Sedlacec, a omoritu cu unu cuțitu pe tata-seu, unu griștoru de casa, pentru că acela n'a mai voitu să-i deie

bani în împrumutu. Ucigașul prinsu și-a marturisitu faptul, dar a declarat, că nu-i pare reu.

Sciri scurte. *Mostenitorul de tronul Rudolf*, conform diuarelor germáne, ar fi spusu la Berlin, că monarhi'a austro-ungara nu se opune ca Russi'a să ocupe Constantinopolul, de cumva Austro-Ungari'a va puté ocupá Salonicul. — *Archiducii Albrecht și Vilelm*, dupa caletor'ă din Silesi'a a regelui, se vor mutá împreuna cu archiducess'a Elisabeta, în Arco, unde vor petrece iern'a. — *Regele Saxoniei* numai până la 12 l. e. va fi ôspele regelui, apoi se va rentorce la Drezda. — *Operet'a noua a lui Strauss*: „Batist'a cu dantele a reginei” s'a represintatu pentru prima-óra vineri în teatrul „an der Wien” și a avutu unu succesu completu. — *Cutremuru' de pamentu* s'a simțitu și la Sibiu, Blașu, Sighisóira, D. St. Martin, Cîncea, Alba-Iulia și Vintiu. — *Culesul viilor în Oradea-mare* produce rezultate întristátore pentru proprietari, căci abiá ese jumetate din cât a fost anu. — *Tragerea loteriei în 6 octombre*: Praga 74, 36, 18, 52, 2; Lemberga 61, 66, 24, 34, 29; Sibiu 27, 19, 69, 85, 14.

Sciri din Români'a. *Dl B. Boerescu*, ministru de esterne, s'a întorsu duminéca, împreuna cu famili'a sa, la Bucuresci. — *Remasitiile mortale* ale lui Manolachi Costachi Epureanu au sositu la Berlad, unde marti se facu înmorméntarea, cu onoruri conveniabile unu omu de statu care și-a inbitu țér'a. — *Rectificarea Dimbovitiei* s'a datu prin licitațiune în întreprindere lui Boisguerrin, carele a oferitu pretiul cel mai avantajósu. — *Dl I. C. Bratianu*, primul ministru, a plecatu la Iasi. — *O vaca* din comun'a Stanisestii, a nascutu unu vitielu cu doue capete lipite alătura, avéndu patru ochi, doue urechi laterale și una între capete; acestu vitielu diformu, n'a putu traie de cât numai o singura di, neputédu suge.

Cronic'a lumii.

Domnul și Dómni'a României în strainetate.

La 18/30 septembrie Domnul a mersu din Weinburg la Friderichshafen spre a face visita regelui și reginei de de Württemberg. Totu acolo sosti și Dómni'a, și întelbindu-se améndoii la gara, au pornitu spre castelul regal. unde regele i-a primitu în modul cel mai afabilu. La 2 ôre prândiu, apoi o preumblare în gradin'a castelului de pe malul lacului, și d'acolo Domnul și Dómni'a plecara cu vaporul. Cu asta ocașiune Dómni'a a oferitu reginei crucea „Elisabeta”, ier regin'a Dómnei ordinul seu „Olga”. În sér'a aceea Domnul și Dómni'a sosira la castelul de Weinburg.

Jacob Offenbach, cunoscutul compositoru de opere franceze, a încetatu din viét'ă la Paris în 5 oct. El s'a nascutu în 20 iulie 1822 în Köln, din parinti jidani. În 1835 a mersu întâia-óra la Paris, unde s'a angagiatu ca musicantu la Opera comique, și ca atare deja facu niște mici compositiuni. 1848 s'a dusu în Germani'a, dar la 1850 s'a rentorsu la Paris unde a dirigiatu orchestrul din Theatre Française. La 1855 începe propriaminte carier'a lui: atunce a deschisu teatrul Bouffes-Parisiennes cu operetele sale, cari apoi facura tour în tóta lumea. El a scrisu vr'o suta de opere. Music'a lui esceleza prin caracteristic'a-i comica și prin melodiositatea sa. În anii din urma a scrisu mai raru, și Lecocq și Planquette l'au cam scosut de pe scena, înse nu-l putura face uitatu, căci cel d'ântaiu nu are umorul bogatu, ier acesta vivacitatea lui Offenbach.

Trenuri electrice. La New-York, ca și la Berlin, se studiéza cestiunea aplicării electricității la tracțiunea trenurilor drumurilor de feru. Pe lini'a dela Camden la Amboy (New-York), 8 mile de lini'a ferata au fost re-

servate în scopul de a face esperințe cu mașinele electrice fixe, cari se vor instală la fia-care extremitate a liniei. Déca aceste esperințe vor da rezultate satisfăcătoare, sistem'a de tracțiune electrică va fi adoptată pentru drumurile aeriane dela New-York, care cu modul de exploatare actuală cauză multe neplăceri locuitorilor în privința fumului, carbonului și șgomotului. Trenurile drumurilor de feru electrice nu vor arunca nici aburi, nici fum, vor face mai puțin șgomotu și vor costă jumătate pretiul. Unu singuru omu va fi de ajuns pentru serviciul fia-cărei mașini electrice, ne mai fiindu de trebuința mecanicianii și fochistii întrebuințati actualminte pe locomotive.

O descoperire grozava. În Pensilvania, aprôpe de Reading s'a facutu o descoperire grozava. Într'o camera mica de 8 picîore patrate s'a gasitu înlanțuitu de pardosela unu anume Benjamin Zecler, care de 27 de ani nu-l mai veđuse nimeni în țera. Întrebatu de persoanele cari l'au recunoscutu, nenorocitul n'a respunsu nimicu; el perduse rațiunea. Sînt acum 27 de ani, frațele seu voindu să se scape de densul, construisse o cabana și-l închisese aci legându-l cu lanțuri de mâni și de picîore. În această stare, fratele seu abia se milosivă s'e-i dea pâne și apa, pe cari i le trecea printr'o mica deschidetură ce servia de ferăsta. Nenorocitul eră golu; de 27 de ani el nu fusese nici peptenatu nici rasu, nici spelatu, și statea trêntitu pe unu gunoiu de unu metru grosime. Când autoritățile s'au presintatu, ca s'e-l libereze, a opusu o resistentia desperata, și a trebuitu s'e-l lege într'o caruția spre a-l duce la spitalul de nebuni.

Unu satu ziditu în auru. Se scrie diuarelor din New-York, că unu satu ziditu în auru s'a descoperitu la 30 mile de Santa Fe, în noul Mexico. S'a constatat, că acel satu, numitu Las Placitas, se înnalția pe unu gisimentu auriferu de o mare bogăția și că casele sale au fost construite cu velatuci plini cu auru. Guvernatorul dela Santa Fe și inginerii s'au condusu imediatu la fața locului, și s'au datu jos în fața lor stânci din stradele satului. Încercările au datu pâna la 23 mii fr. auru pe tona. Satul întregu se întinde pe vên'a aurifera, și este în totul încungîuratu de resturi de stânci de o valôre de 3 dolari pe livra.

Unu trenu perdutu. Faptul s'a întemplat în America, în Statul Kansas. În urm'a unei furtuni îngrozitoare, o câmpia imensa, pe care o strabate o linia ferată s'a gasitu supt trei metri de apa. Prin pregiuru pamêntul a fost rostogolitu, astfel în cât trenul a deraliatu. De și compani'a a cheltuitu vre-o mia de galbeni, nu s'a gasitu nici o urma a trenului. Din fericire, nu eră unu trenu de caletori.

Sciri straine. *Serbatoarea santilor Ciril si Metodiu*, apostoli slavi, s'a întinsu prin o enciclica a papei la tóta biseric'a catolica, de óra-ce s'a facutu schimbare în condițiunea politică a țerilor slave. — *Diuariele din Atena* se ocupa fôrte multu de o alianția între Greci'a și Români'a, și ele o aprôba. — *Gvernul britanicu*, precum se đice, ar fi renunțiatu de a anesă Candaharul, dar ar fi decisu ocuparea strimțorilor Khoadjar, cari i paru că presinta garanție de ajunsu contra atacurilor possibile ale Afganilor. — *Din Constantinopole* se serie, că acolo în fia-care đi se astôpta o catastrofa în palatu, căci starea sănătății sultanului a ajunsu la parocsismu. — *Visit'a principelui Bulgariei* la principele Serbici, care se face tocmai acuma, are de scopu d'a face să înceteze ori ce nențelegere între cele două principate și d'a pune bazele confederațiunii Balcanilor. — *In Tuilerii* a fost đilele trecute unu focu înfricoșatu, care a facutu o paguba de două sute de mii franci; bibliotec'a s'a scapatu, nici în archivele din apropiare nu s'a facutu nici o stricare. — *Regele si*

regin'a Italiei au facutu visita parechiei regesci a Greciei care petrece la Milan, și a invitat'o la prândiu în Monza. — *Marele duce de Hessen* va luă de soția fiic'a principelui regescu prussescu Frideric Carol, veduv'a principelui Henric de Hollanda, care acuma e de 25 ani; marele duce de Hessen asemenea e veduvu, soția lui prima a fost fiic'a reginei Angliei. — *Garibaldi* luni a sositu la Genua, unde a fost primitu cu stêguri și cu musica. — *Cel mai mare vasu de resboiu* în lume este al Italiei, acesta nu de multu s'a gatatu și đilele trecute fu lasatu pe mare la Castellamere; se numesce „Itali'a”. — *Legitimistii francesi* serbara și în anul acesta cu misse și banchete điu'a onomastica a contelui Chambord, căruia i-au tramisu și telegrame de felicitare.

Ghicitura de semne.

De Emilia Onciu n. Ciavoschi si Anastasia Borca.

* *) ! *)†(0?)§;).
 (-) — *)§; | *;§; | !*;
 §: : | : *? * * — | *; | | †(0)?
 * * ; † |) (-) * ; , : ! * ;
 (; ; 0; † (-) | *; | §; † | | †(0)?
 | : — *) * ? | ? §; | §; * ;
 (- :)§; — | ? (-) * ; † | ? — | * ; † ?
 ? †(0): † * ; † † † — † ;
 (0) : — ? (! ? — ?) ? (0) : — ? — ; † ?
 [! * * † | ; †) † ?.

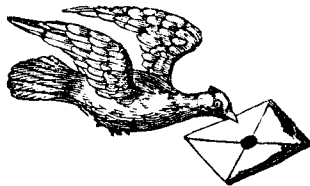
Terminul de deslegare este 7 novembre. Ca totdeuna, și de asta-data se va sorti o carte între deslegatori.

Deslegarea ghicitei numerice din nr. 42: „Simion cavaleru de Balint”.

Bine au deslegat'o dómnele și domnișorele : Emilia Onciu n. Ciavoschi, Anastasia Borca, Elena Boeriu, Laura Popu, Dragina Mera, Catarina Ardeleanu, Florentina, Elena și Maria Danu, Veturia P. Desseanu, Maria Șelariu, Zoe Dimbu, Eufrosina Micșunescu, Amalia Crișanu, Georgina Popescu, Lucreția Ardeleanu, Ana Popu, Minodora Banatianu, și dl Petru Valea.

Premiul l'a câștigatu dșor'a Georgina Popescu în Valea-mare.

Post'a redacțiunei.

Treiluniul oct.—dec. se va începe cu nr. 75; toti aceia, ale căror abonamente vor espiră atunce, sînt rugati a le rennoi de timpuriu. căci à conto nu putemu tramite fôii'a nimenuia. Pretiul de prenumerațiune pe oct.—

dec. este 2 fl. 70 cr. Cei ce aru dori să aiba fôii'a nôstra și din lunile trecute, sînt avisati că esemplare complete avemu numai din 1 septembrie; pretiul pe sept.—dec. e 3 fl. 50 cr. Începêndu-se serile lungi, suplemențele promise pe acestu semestru se vor da în treiluniul viitoru.

Alba-Iulia. Dsiórei E. C. Ne pare reu, că nu ne-ati însciintiatu mai de graba. Amu dispusu îndata.

Iasi. Dlui P. V. Gr. Cele cerute se tramitu cu asta ocasiune. Cele promise credemu că nu vor întârđia multa.

Nasœudu. Dlui dr. A. P. A. N'ai primitu epistol'a nôstra, în care amu respunsu la întrebarea facuta? Asteptamu.

Hatieg. Dlui H. P. I vom face locu acusi.

Proprietaru, redactoru respundiatoru și editoru :
IOSIF VULCANU.